

Onderwerp: Positionpaper t.b.v. rondetafelgesprek grensoverschrijdende samenwerking
d.d. 4 maart 2020

Gronau, 25 februari 2020

Inleiding

De grensoverschrijdende samenwerking in grensregio's vormt de basis voor de Europese integratie. Al meer dan 60 jaar zetten wij ons als EUREGIO ervoor in om de cohesie in onze regio te bevorderen. Enerzijds vatten wij de integratie van het gebied letterlijk op en willen wij de fysieke contacten tussen mensen vergemakkelijken en bevorderen. Te denken is hierbij bijvoorbeeld aan een grenzeloze arbeidsmarkt en euregionale verkeersverbindingen, maar ook aan onderwijsprojecten en cultuurevenementen. Wij streven daarbij in al onze werkzaamheden een 360 graden perspectief na. Wij willen de euregionale belevingswerkelijkheid van de inwoners van de grensregio versterken zodat zij zich bewust zijn van de vele voordelen die het leven in de grensregio met zich meebrengt.

Veel kunnen wij, samen met lokale, regionale en provinciale stakeholders, zelf doen. Om als grensregio echter optimaal te kunnen functioneren en de negatieve effecten van de grens weg te organiseren, hebben wij ook de steun van Den Haag, Berlijn, Düsseldorf en Hannover nodig. Alleen zo kunnen wij het grote aantal grensoverschrijdende uitdagingen het hoofd bieden.

Wij begroeten het dan ook zeer dat de Nederlandse Rijksoverheid en de deelstaatregeringen van Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen zich in toenemende mate inspannen voor de grensoverschrijdende samenwerking. De governancestructuren die hieruit reeds zijn voortgevloeid – met als concrete uitingen in NRW onder meer de Grenslandagenda en Grenslandconferentie – achten wij dan ook van grote meerwaarde. Wij juichen het bijvoorbeeld toe dat het thema veiligheid (in het bijzonder ondermijning) een hoge prioriteit op de grenslandagenda 2020 krijgt.

Inhoudelijke bouwstenen: arbeidsmarkt, mobiliteit en onderwijs

Het verheugt ons ook dat de zich steeds verder ontwikkelende samenwerkingsstructuren niet slechts formaliteiten zijn, maar daadwerkelijk met inhoud worden gevoed. Onder meer op het gebied van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt heeft dit reeds geleid tot een structurele verankering van de GrensInfoPunten langs de Nederlands-Duitse en de Nederlands-Belgische grens. Aan de Duitse kant liggen toezeggingen vanuit NRW reeds voor– en wij hopen ook op een spoedig positief signaal uit Niedersachsen over deelname in de financiering. Grenspondelaars kunnen dan nu én in de toekomst gebruik blijven maken van vakkundige advisering op het gebied van werken, wonen en leren over de grens. Dit neemt niet weg dat verschillen in wet- en regelgeving de drempel om in het buurland actief te zijn nog steeds verhogen. Onder meer op het gebied van het belastingrecht geldt, dat het Duitse “Kindergeld” door de Nederlandse belastingdienst niet als gezinsbijslag wordt erkend. Hierdoor kunnen grote financiële nadelen ontstaan voor bijvoorbeeld alleenstaanden met kinderen die in Nederland woonachtig zijn en werkzaam in Duitsland. Zij komen hierdoor namelijk niet in aanmerking voor kindgebonden budget.

Niet alleen een transparante arbeidsmarkt vormt een belangrijke bouwsteen voor een functionele grensregio, ook grensoverschrijdende verkeersverbindingen zijn hiervoor een belangrijke voorwaarde. Dat is iets waar wij concreet als EUREGIO in investeren, samen met onze stakeholders. Zo voeren wij actueel samen met de provincie Overijssel en het Zweckverband Nahverkehr Westfalen-Lippe (NWL) een onderzoek uit naar een nieuwe grensoverschrijdende spoorverbinding tussen Münster (D) en Zwolle (NL) om de stedelijke regio's Zwolle, Twente en het Münsterland met elkaar te verbinden. Ook hier geldt; veel kunnen wij zelf organiseren. Desalniettemin vragen wij om uw steun, onder meer waar het gaat om onze lobby richting Brussel. Zo willen wij de Europese Commissie ertoe bewegen om het

tracé Münster-Zwolle op het Europese Comprehensive Network North Sea-Baltic Corridor te krijgen, wat een belangrijke impuls voor deze grensoverschrijdende spoorverbinding zal betekenen.

Positief stemt ons ook de recente inzet van onze staatssecretaris om te investeren in jongeren die leven in de grensregio. Wat ons betreft speelt daarin het onderwijs ook een rol en wij zijn dan ook goed op weg om euregionaal onderwijs in onze grensregio te verankeren. Helaas is het zo dat de status van het vak Duits onder druk staat. In oktober 2019 heeft uw Kamer de resultaten ontvangen van Curriculum.nu. De resultaten zijn geformuleerd in bouwstenen en aanbevelingen. Met betrekking tot de bouwsteen 'Moderne Vreemde Talen (MVT)' constateren wij dat er ruime aandacht is voor wat genoemd wordt de "lingua franca": het Engels. Alle andere talen worden in het voorstel als een tweede MVT-categorie gezien, waarbij geen bijzondere aandacht wordt gegeven aan onze buurtalen. Specifiek vragen wij daarom aandacht voor de situatie in het vmbo. We weten dat de (geografische) mobiliteit van vmbo'ers ten opzichte van de havo- en vwo-scholieren gemiddeld lager is. In onze grensregio maakt een goede beheersing van de buurtaal dus een groot verschil voor deze jongeren bij het vinden van een baan in de eigen regio. Wij roepen dan ook op om het belang van buurtaal blijvend te benoemen en de positie van het Duits op met name vmbo-scholen in onze grensregio in de onderwijspakketten te verankeren.

Blijvend pionieren: grensoverschrijdende data en informatie

In de EUREGIO werd meer dan 60 jaar geleden de basis gelegd voor de regionale grensoverschrijdende samenwerking. Ondanks succesvol langjarig bestaan willen wij geen genoegen nemen met wat tot nu toe is bereikt. Wij willen ook in de komende jaren pionieren en op innovatieve wijze vorm geven aan grensoverschrijdende samenwerking. Om dat te kunnen doen, willen wij in grotere mate gebruik maken van grensoverschrijdende data. Wij verwelkomen de samenwerking tussen het CBS, IT NRW en LSN op dit vlak dan ook zeer, in het bijzonder het recentelijk gelanceerde portal met data over onder meer de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Dankbaar zijn wij voor het feit dat onze regio op verzoek van het ministerie van BZK bij wijze van een usecase hebben mogen laten zien welke toepassingen deze data kan bieden voor grensregio's.

Tot slot

Met goede wil en motivatie komen wij een heel eind, maar zonder financiering kunnen wij onze ambities helaas niet ten volle realiseren. Daarom maken wij dan ook dankbaar gebruik van Europese financieringsprogramma's waarvan INTERREG voor de Europese grensregio's één van de belangrijkste is. Momenteel lopen de voorbereidingen voor de nieuwe financieringsfase van INTERREG VI. Of INTERREG ook in de toekomst zal passen bij de ambities van grensregio's hangt onder meer af van de mate waarin de EU-lidstaten in de loop van de huidige begrotingsonderhandelingen in Brussel financiering ter beschikking zullen stellen. Wij drukken u dan ook op het hart om u blijvend in te zetten voor adequate financiering en voldoende oog te houden voor het belang van regionale besluitvormingsstructuren. Zo komen de Europese middelen de inwoners van de Nederlands-Duitse en Nederlands-Belgische grensregio's maximaal ten goede.